

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

Maks 5000 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

Innlegg: 3000 tegn inkludert mellomrom. Replik/kortinnlegg: 1000 – 2000 tegn.

E-post: debatt@klassekampen.no
Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg.

Ingrid Grønli Åm
ingridga@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør (fung.)

Carline Tromp
carlinet@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Axel Geard Nygaard
axeln@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsenderens e-postadresse blir trykt med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

IKKJE DOMESTISERT:
Høstutstillingen. Her eit verk frå 2011.

Den frie kunsten

HØST-UTSTILLINGEN

Brynhild Winther

Dei siste åra har kritikarar skrevet om fråværet av, og saknet av, ein manglande overordna tematikk på Høstutstillingen.

Første gongen eg las dette, reagerte eg med ei slags akutt panikk. Eg visste at om eg ikkje blir med før dette forslaget blir sette til livs, kjem eg aldri til å få vera med. For meg handlar kunsten om mitt ytringsbehov. Ingenting er meir demotiverande enn «oppgåver». Mange kunstnarar arbeidar òg med ting som tek utruleg lang tid, og vil ha problem med å produsere noko innan tidsfristen.

Kuraterte utstillingar med eit overordna tema er bra når dei er basert på at kuratorane kontaktar kunstnarar som jobbar med relevante tema. Ein jury som sender ut ei temautlysning, vil gjere ting lettare for dei som likar å lage ting, men ikkje veit heilt kva dei er opptekne av. På slike utstillingar vil ein få vist fram den delen av Kunst-Noreg som er pliktoppfyllande produsentar utan eigen stemme.

Kunstnarane vert redusert til produsentar som visualiserer den kuraterande juryen sine tankar i ulike estetiske retningar. Har ikkje kunsten mista mykje av sitt verd om den ikkje evnar å stille kritiske ikkje-domestiserte spørsmål?

Brynhild Winther,
debutant på
Høstutstillingen 2016
brynhild_w@yahoo.no

Guttene henger etter i skolen. Skyldes det at de møtes med Typisk gutter!

KRONIKK

Gro Anita Kamsvåg
og Kari Emilsen

Gutter henger etter i skoleprestasjoner allerede fra første klasse. «Vi vet ikke hvorfor», sier kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen. Gutter er også betydelig overrepresentert i henvisninger til spesialpedagogiske tjenester, særlig for atferdsproblemer. Samtidig viser erfaringer fra utviklingsprosjekter i barnehagen at gutter og jenter ofte oppfattes på en bestemt måte, og at det konstrueres gutte- og jente-kategorier.

Åse Røthing fortalte nylig i Dagsavisen om hvordan gutter i sjette klasse er faddere for gutter i første klasse mens eldre jenter er faddere for yngre jenter. I Trondheim debatteres kjønnsdelte grupper på SFO og kjønnsstereotypiske aktiviteter som spa- og dataklubb.

Kan guttenes problemer handle om forventninger, skapt av bestemte tenke- og talemåter om gutter som gruppe? Bli gutterne offer for de ansattes mer eller mindre bevisste holdninger og fastlåste forestillinger knyttet opp mot kjønn?

Barnehage og skole skal aktivt motarbeide kjønnsstereotypiske holdninger. En rekke studier viser at det ikke er slik.

I sommer kunne vi lese flere beskrivelser av det man klassifiserer som «gutters lek», fra blant andre Peder Kjøs i VG 2. august. En fortettet sammenfatning av beskrivelsene som gikk igjen kan se slik ut:

Gutter lekeslåss, de tar mye plass både fysisk og lydlig. De

tiltrekkes av aggresjon, vold og en primitiv maskulinitet. Dette handler i betydelig grad om konkurranse, hierarki og makt. De er utagerende, og gjennom fysisk styrke definerer de seg selv og andre innenfor et sosialt hierarki. De bruker medier som ressurs og bekreftelse, og leketøy som assosieres med vold.

Man tenker at slik er gutter, og kobler beskrivelsen til biologi. En naturalisert forklaring skrives frem.

I sin doktoravhandling skriver den svenske forskeren Anette Hellman: «Genom naturaliseringen av pojkars våld och 'bråkighet', risikerar män/pojkars makt över kvinnor/flickor att upprätthållas. Genom att positionen 'bråkig' kopplas till riktig eller 'typisk' pojklighet, risikerar även vissa mäns/pojkars dominans över andra män/pojkar vid maktshalls».

Jenter blir snakket med, gutter blir snakket til.

La oss se for oss en tilsvarende beskrivelse av jenter: Jenter er stille og forsiktige, de sitter gjerne i ro og snakker lavt sammen. De hører etter de voksne og gjør som de blir bedt om. De tiltrekkes

av omsorgsoppgaver, relasjoner og det som oppfattes som feminint. Dette handler om å underordne seg og ikke ta plass. De baksnakker hverandre. De bruker medier som ressurs, og legger ut bilder av seg selv. De velger leketøy som innbyr til omsorgslek og er opptatt av klær og utseende.

Vi leser få slike beskrivelser av jenter. Kanskje har kvinnekampen resultert i færre stereotyper. Så hvorfor henger tenke- og talemåter om gutter så kraftig igjen?

Studier fra barnehagen viser at jenter og gutter behandles systematisk ulikt. Jenter blir snakket med i større grad enn til. Gutter blir i betydelig grad snakket til i form av korreksjoner og kommandoer.

GUTTEBRÅK: I barnehage og skole møtes gutter med en forventning om å være ville og bråkete. Tilsvarende stereotyper om jenter er ikke lenger like vanlig, skriver forfatterne.

FOTO: MARTIN SCHUTT, AFP PHOTO/NTB SCANPIX

Personalet bruker lengre setninger og mildere stemme når de snakker med jentene. Guttene tar større plass, de får mer oppmerksomhet, til gjengjeld får jentene mer fysisk nærhet.

Tidligere likestillingsforsker Helga Aune retter kraftig kritikk mot likestillingsarbeidet som foregår i barnehage og skole. Hun mener at de voksnes stereotype forventninger til hva jenter og gutter

er, og kan gjøre, medfører et svik, kanskje først og fremst mot guttene. Hun hevder at personalets ubevisste forventninger hemmer guttene videre i utdanning og oppvekst.

Forventningene til hvem og hvordan barn skal være, har stor betydning for deres selvforståelse: Hvordan plasserer jeg meg selv her i verden, hvem er jeg som